

במחנה

ציטוט אחרון, זוז: נדב פריד, מנהל
"חיילים מצייצים", משתחרר וחושף
את מה שקורה מאחורי עמוד הפייסבוק
שהפך לתופעה < עמ' 34

עיתון חיילי צה"ל • גיליון 14 (3367) • כ"ח באדר ב' תשע"ז

על רקע סערת החייל היורה
בחברון: מה עומד מאחורי
הוראות הפתיחה באש?
< עמ' 28

"מבחינתי אני תומר.
לא אכפת לי מהשמות. לכל
האנשים יש שריטות,
ולשלי קוראים אספרגר"

חודשיים אחרי שלבש מדים לראשונה, טוראי תומר אדר
מבין שכנראה שום דבר לא יעצור אותו - גם לא
התסמונת שבה אובחן בגיל 10 < עמ' 40

11 ש"ח
14

9770793959007

מבטא

הוא מקפיד להגיע לבסיס שעה לפני הזמן, אין לו בעיה לו כלל צריך להאט קצת את הקצב. טוראי תומר אדר, ה' חודשיים וכבר מעיד שהוא רוצה להישאר ב

"זה נוח שיש חוקים". אדר
בבסיס תל השומר. השבוע

תפוחי אדמה שנמכרו מעט לצד שעור
עית לבנה בתחמוצת עגבניות אדומה,
שניצל תירס קמל ועוד מיני מטעמים
לתפארת המטבח הצה"לי מעטרים
את המגשים האפרפרים בחדר האוכל
של בסיס תל השומר. רק מגש אחד בולט בריקנו-
תו - צלחת קטנה מונחת במרכזו, ועליה גבעונת
בודדה של גרגירי אורז. "הקושי הכי מובחן שיש
לי זה עם אוכל. אני לא אוכל כמעט כלום, לא
מבחינת כמות אלא סוגי מאכלים", מסביר טוראי
תומר אדר, הבעלים של המגש בשעת צהריים זו.
"התפריט המגוון שלי זה קוסקוס ואורז. לפעמים
אני לוקח צלחת ריקה ומניח על המגש רק כדי
שיהיה עליו משהו, כדי לא לבוא לשולחן עם חב-
רים עם מגש ריק או בלי מגש בכלל".
אך נדמה כי מעבר לסוגיית האוכל, לא הרבה
קשיים מאפיינים את שגרת יומו של תומר - גם
לא העובדה שאובחן כלוקה בתסמונת אספרגר
כשהיה בן 10. "לפעמים יש לי קושי עם שינויים
ובלת"מים", הוא מסביר. "אני לא אוהב לשנות
דברים, נוח לי לעשות הכול באותו מסלול הרבה
זמן. למשל, אני לא אוהב שמזכירים לי רק יום
לפני שיש לי תור לרופא, אני אוהב שמודיעים
לי מראש".

לפני כחודשיים הוא הסיר מעליו את רעמת
השיער, לבש לראשונה את מדי הזית והחל את
שירותו כמתנדב ברשות לפיתוח הטנק (רפ"ט),
יחידה הכפופה למנהלת פיתוח הטנק, האחראית
על פיתוח וייצור טנק המרכבה ונגמ"ש המרכ-
בה (הנמ"ר), ומפעילה כ-200 תעשיות בישראל.
היחידה מזוהה עם מדיניותה הפתוחה בכל הנוגע
לקבלת מתנדבים, והם מהווים כ-15 אחוז מחיילי
החובה שלה. אחד מהם אף עתיד לזכות באות
מצטיין הנשיא ביום העצמאות הקרוב.

בשונה מרוב הלוקים בתסמונת, שלא ניח-
נים בגאונות כמו מחשבים או מתמטיקה, תומר
דווקא עונה על הקריטריונים שמציבה הסטיגמה
הנפוצה. הוא היה אחד ממשתתפיה הנאמנים של
אולימפיאדת המחשבים העולמית ונכנס גם אל
העשירייה הפותחת של מובילי תחום המחשבים
לצעירים עד גיל 20 בישראל. במסגרת שירותו
ביחידה הוא משתתף בפיתוח האלגוריתם המפ-
עיל את "מעיל רוח", מערכת ההגנה האקטיבית
של טנק המרכבה והנמ"ר.

"אני אוהב את המסגרת כאן, ואני חושב
שבבית לא הייתי מצליח ליצור לעצמי עכור
דה כזו מעניינת", הוא מעיד. "בהרבה מקומות

ה לוותר על ארוחת צהריים וכשהוא עובד עם אחרים, הוא בדרך
-, המאובחן כלוקה בתסמונת אספרגר, התגייס רק לפני
ר בצבא "עד הפנסיה". "במחנה" הצטרף אליו ליום בתפקיד

עדי זילברשיין | צילום: רוני לוגסי

"אדם לא רואה את עצמו כחריג". תומר יפתח (משמאל)

"מאז שהתגייסתי, התרגלתי יותר לאנשים. יותר כיף לי ככה. לא הייתי נהנה אם הייתי בחדר לבד, גם כשקשה לי לעבוד עם אנשים. ברוב המקרים אני צריך להאט את הקצב שלי ולהסביר מה אני עושה, אבל אני חייב. אני פשוט עושה את זה"

מ"בסדר". רק ביום שישי האחרון הוא חווה אירוע שעשוי לאפיין את הקושי איתו הוא מתמודד. "הבנתי מחברים שלי שהם תכננו ללכת לסרט, ואחר כך לדבר ולראות אם הם רוצים לעשות עוד משהו. אני הבנתי שנפגשים ישר אחרי זה, אז באתי לשם בלי להגיד לאף אחד", הוא מספר. "הם אמנם היו במקום שהם דיברו עליו, אבל לא הבינו מה אני עושה שם". תומר מביט בו ונראה מעט מבולבל. "גם אם הייתי שואל, זה משהו שהוא בחיים לא היה מספר לי", הוא מודה.

גם ביל גייטס

הפתיחות של תומר והנכונות שלו לדבר בגי"לוי לב על התסמונת, לא בהכרח מאפיינת את רוב הלוקים בה. "לרוב, הדבר תלוי בגיל בו נעשתה האבחנה ובדרך בה ההורים הציגו אותה לילד", מסבירה אלון, ותומר מתאר: "אני זוכר שלא הר"גשתי שונה מאחרים. תמיד הייתה לי סייעת שה"סתובבה איתי, אבל זה לא נראה לי מוזר. גם שאר הילדים לא שאלו על זה שום דבר, כי לא כל כך הסתדרתי איתם. אדם לא רואה את עצמו כחריג". את האבחון המקצועי הוא עשה בכיתה ד' ולא התעניין בתוצאותיו, עד שיום אחד שאל את ההוריו ושמע מהם את ההסבר. "לא הרגשתי משהו מיוחד", הוא נזכר. "הכרתי את המיי"לה אוטיזם. נחשפתי אל המשמעות הפחות טובה

▶ לא מתייחסים יפה למתנדבים. פה יש שמונה כאלה, ואני מאוד מעריך את זה". נראה שההערכה שלו נותנת את אותותיה גם בשגרה שסיגל לעצמו. מדי בוקר הוא מגיע לבסיס שעה לפני הזמן המיועד. "אני רוצה להיות כאן לפני הפקקים", הוא מסביר בחיוך. "כשאני מגיע, ההליכה משער 'שלכת' עד למשרד נורא משעממת אותי. הכול גדרות ועצים, עצים, עצים. אז אני הולך וחושב, 'ללכת, ללכת, ללכת. להגיע כבר'".

שריטות בלי שם

כשהוא מגיע לאזור המשרדים, את פניו מקבלת פרגולה קטנה, בה הוא נוהג לשבת עם חבריו לייחידה כדי "לשוחח על הא ודא". מבטו המצומצם החודר דרך משקפיו די רגוע, אולם לכמה שעות לפני כן נדמה שהמצב היה שונה.

"הבוקר שלי ממש התחרבש היום", הוא מספר. "הגעתי בשש ועשרה לתחנה במקום בשש. זה אמנם היה לפני האוטובוס, אבל בפער יותר קטן". יום קודם לכן השתתף דרך האינטרנט בתחרות מחשבים קרואטית, והוא אינו מרוצה מהתוצאות. "קיבלתי 131 נקודות מתוך 400, כשתכננתי לקבל 270. בבוקר, אמא שלי שאלה אותי המון שאלות על זה וככה התעככתי. אם הייתי מפספס את האוטובוס, הייתי כועס כי אני רגיל להגיע בשבע. עכשיו הגעתי בשמונה ורבע, אז זה מעצבן. כשאני קם, אני מיד מתלבש. כשאתה לבוש קל יותר לעמוד בזמנים. בכל נקודת זמן אני יכול לצאת מהבית".

את רוב שעות היום מבלה תומר מול המחשב שלו במשרד. גם חלק ניכר משנות התבגרותו הוא בילה מול המסך. אלא שהחוויה, לדבריו, מקבלת צביון שונה בתוך המסגרת הצבאית. "כשהייתי ילד, לא היו חסרים לי אנשים. עד לפני חודשיים, רוב הזמן הייתי בבית", הוא משתף. "אבל מאז שהתגייסתי, התרגלתי יותר לאנשים. יותר כיף לי ככה. לא הייתי נהנה אם הייתי בחדר לבד". אולם נדמה שהשינוי טומן בחובו גם קשיים. "קשה לי לעבוד עם אנשים", הוא מסביר. "ברוב המקרים אני צריך להאט את הקצב שלי, ולהסביר מה אני עושה, אבל אני חייב, אני פשוט עושה את זה".

האנשים הנמצאים סביבו לא רואים את שיתוף הפעולה המדובר באותה הצורה; למעשה, עובדת היותו מאובחן כלוקה באספרגר מעולם לא עלתה לשיחה בין כותלי הבסיס. "מבחינתי, אני תומר", הוא מסביר. "לא אכפת לי מהשמות. לכל האנשים יש שריטות ולשלי קוראים אספרגר, למי אכפת. אני אסתדר עם מי שאני והכול סבבה".

ואולי זה כלל לא מפתיע, בהתחשב בעובדה שרק לפני כשלוש שנים הוחלט להסיר את האבחנה של התסמונת מספר האבחנות האמריקאי, ה-DSM-5, המכונה לעתים "התנ"ך של עולם הפסיכיאטריה". במקום זאת, מי שאובחנו בעבר כלוקים באספרגר הוגדרו כ"סובלים מהפרעות על הספקטרום האוטיסטי". "התסמונת היא מגב"לה נייטרלית והתפתחותית", מסבירה מור אלון, מנהלת תוכנית "חיבורים", המספקת הכנה וליווי לקראת גיוס לנערים המאובחנים כלוקים באספרגר או באוטיזם בתפקוד גבוה ומעוניינים להתג"ב לשירות צבאי. "היא מתבטאת בעיקר בקשיים באינטראקציה חברתית ורגשית". מאז הסרתה של האבחנה מהרצף האוטיסטי, היא מוגדרת כאוטיזם בתפקוד גבוה. "מי שמכיר אותי יכול לשים לב שיש לי שריטות יותר מוקצנות", אומר תומר, "אבל זה לא שאני אומר לאנשים 'היי אחי, אני אוטיסט בתפקוד גבוה'. אני מכיר עוד אנשים שיש להם שריטות, הן פשוט בלי שם".

פוקר פייס

לצדו של תומר משרת יפתח (שם בדוי), חייל מתנדב נוסף שמשרת ביחידה במסגרת "חיבורים". "לא יותר קל לי עם אנשים מהרצף", מגלה תומר. "אני מנסה לא להתייחס לאנשים לפי השמות של מה שיש להם. אורי, המלווה שלי, אומר לי שחשוב שאבוא לבקר את יפתח לפחות פעם בשבוע ואני עושה את זה", הוא מספר ואז מוסיף בצער, "אבל אז, כשאני שואל מה שלומי - הוא תמיד עונה 'בסדר'. צריך לדוּבב אותו, והוא לא אומר הרבה, אז אני לא יודע מה קורה איתו. יש לו פוקר פייס". כמה שעות מאוחר יותר, בארוחת הצהריים, תומר ינצל את ההזדמנות לפתוח את העניין מול יפתח. "יש לי הרבה מחשבות בראש, ואני פשוט לא מרגיש שאני צריך לספר אותן", יפתח מנסה להסביר. "אני נותן סיכום כללי כזה של השבוע, שזה בדרך כלל 'בסדר'". אלא שהשבוע של יפתח לא מורכב רק

לקראת הגיוס, בכוונה לשמור על המסגרת הקבוצתית גם אחרי הגיוס. בשלבים המאוחרים של הקורס, אלון יוצרת קשר עם מפקדי יחידות שונות בצצה"ל ומציעה להם לקלוט את החניכים. "אחרי שברפ"ט הסכימו לקבל את תומר ויפ"תח, התהליך נעשה בצורה טובה מאוד", מספרת אלון. "זה הרגיש טוב שרצו אותי, אבל הופתעתי מזה", מודה תומר. "עם הכישורים שלי אמורים לרצות אותי בכל מקום. מה שמפתיע אותי זה שהצבא לא רצה אותי אוטומטית. אם אדם שרוצה לתת שירות משמעותי צריך להוריד פרופיל ואז להתנדב, אולי יש בעיה בשיטה".

בזכות פעילות התוכנית התהליך הואץ, ושלושה חודשים מאוחר יותר תומר התגייס. כשאלון מסתכלת אחורה על הליווי לקראת הגיוס, חיוך עולה על פניה. "אני זוכרת שבהכנה תומר חשב שבצבא רק מענישים וזורקים לכלא, מעיפים", היא נזכרת. "הוא אפילו הצליח לשכנע בזה גם אחרים".

היום נדמה כי תומר דווקא נהנה מההיררכיה הצה"לית. "זה נוח שיש חוקים", הוא אומר. "זה נוח שבדברים שלא קשורים לעבודה לא צריך להיות יצירתי יותר מדי, כמו בדברים שקשורים להתנהגות. יש צורה שבה צריך לשבת וככה אני לא צריך להתרכז באיך אני יושב. מבחינתי, אני רוצה להישאר כאן עד הפנסיה".

בו למד דרך "חיבורים". "בצה"ל קיימות שתי אופציות למתנדבים", מסבירה אלון. "או שהם מקבלים פרופיל 21 באופן אוטומטי וצריכים להתחיל את התהליך הארוך של ההתנדבות, או שהם מקבלים 45 - שזה פרופיל שמונע מהם לקבל הכשרה כלשהי". משמעות הדבר היא שבני נוער כמו תומר, בעלי מנת משכל תקינה ואף למעלה מכך, יתקשו מאוד להשתלב בתפקיד משמעותי.

לפני שנחשף לתוכנית, תומר מיהר להשיג פטור מגיוס, מה שלא היווה משימה קשה במיוחד. "המחשבה הייתה בעיקר שירות לאומי, כי לא הכרתי את 'חיבורים'", הוא מסביר. "הגעתי לעמותת 'שלומית' (שירות לאומי לצעירים בעלי פטור מהצבא - ע"ז) ומסתבר שהייתה להם תוכנית משולבת עם עמותת אפי (אספרגר ישראל). ככה נודע לי על 'חיבורים'".

העמותה מארגנת קורס הכנה לצבא הבנוי במסגרת קבוצתית ונמשך כשלושה חודשים, במהלכם משתתפים הצעירים בסדנה המתקיימת אחת לשבוע. המפגשים הללו כוללים, בין היתר, הכנה לראיונות עם מפקדים, היכרות עם אורח החיים ועולם התוכן הצבאי וכן למידה תוך התנסות בסביבת העבודה הצבאית. במפגשים מדברים הנ"ערים והנערות המשתתפים על החששות השונים

שלה, כי לרוב מכירים את אלו עם התפקוד הנמוך. אבל אז ראיתי באינטרנט שיש כל מיני כאלה שטוענים שיש להם אוטיזם, כמו ביל גייטס. אם גדולים ממני נחשבים לאוטיסטים, אין לי בעיה עם זה".

את שנות לימודיו בחטיבה הוא העביר בכיתת תקשורת, אותה לא בדיוק חיבב. "הבעיה בחינוך המיוחד היא שמתייחסים לכל מי שיש לו אספרגר באותה הדרך - כמעט כאילו מדובר באותו בן אדם", הוא אומר. "דווקא בחינוך הרגיל מקבלים את זה שכולם שונים". בתקופת התיכון הוא עבר לכיתה המצטיינים בבית הספר, ובכיתה 'הצט' רף לתחרות הרובוטיקה הבין-לאומית של עמותת 'פירסט'. "אני זוכר שבתקופה של התחרות פורסמה עליי כתבה, בגללה כולם יכלו לדעת על זה שאני עם אספרגר", הוא נזכר. "היו אנשים שהעיד פתי שיידעו את זה דרכי ולא דרכי, כמו אלו שהיו איתי בכיתה. אבל לחברים מהרובוטיקה סיפרתי בעצמי". את יום פרסום הכתבה הוא זוכר לטובה, אם כי התחושות שהתעוררו בו מעורבות. "אמרו לי 'כל הכבוד', שאני יוצר מודעות לקבלת השונה", הוא נזכר. "אבל, שוב - אני לא מרגיש שונה".

בצבא רק מענישים?

מאז שהוא זוכר את עצמו, ידע תומר שירצה להתגייס. על תהליך הגיוס של בני נוער במצב